

**ВСЕУКРАЇНСЬКЕ ОБ'ЄДНАННЯ ОРГАНІЗАЦІЙ РОБОТОДАВЦІВ
“ФЕДЕРАЦІЯ РОБОТОДАВЦІВ ПАЛИВНО-ЕНЕРГЕТИЧНОГО КОМПЛЕКСУ
УКРАЇНИ”**

(Федерація роботодавців ПЕК України)
просулок Приладний, 2-А, м. Київ, 03142,
тел./факс: (044) 424-85-14
e-mail:frupek@ukr.net

16.10.2020 р. № 48

**Президенту України
Зеленському В.О.**

**Копія: Прем'єр-міністру України
                  Шмигалю Д.А.**

**Директору Секретаріату
«Енергетичного Співтовариства»
пану Янезу Копачу**

**Президенту Ради органів
регулювання «Енергетичного
Співтовариства»
пану Марко Біслімоск**

Шановний Володимире Олександровичу!

В першу чергу дозвольте від імені колективів паливно-енергетичного комплексу засвідчити Вам повагу та звернутися щодо наступного.

Енергетична галузь, яка наразі перебуває на межі катастрофи, в умовах пандемії коронавірусу та світової економічної кризи не зможе функціонувати без термінового вжиття дієвих заходів, направлених на вирішення накопичених проблем.

Продовження практики перехресного субсидіювання між різними категоріями споживачів в умовах реалізованої нової моделі енергоринку, зволікання з впровадженням ринку допоміжних послуг, надмірне адміністративне втручання Регулятора в ринкові стосунки та ринкові механізми спричинили процеси, які на початку минулой зими набули ознак системної кризи. Через низку непослідовних рішень, які приймалися останнім часом, ситуація ще більш загострилась, а електроенергетика України опинилася на межі колапсу - системна криза охопила всю генерацію, розподільчі та інфраструктурні компанії електроенергетики.

Процеси, що відбуваються протягом поточного року свідчать про те, що державний енергетичний регулятор - Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг (НКРЕКП) не довела своєї здатності забезпечити ефективне функціонування та розвиток енергетики, реалізацію цінової і тарифної політики, створення сприятливих умов для залучення інвестицій та сприяння розвитку конкуренції в енергетичному секторі.

Більше того, саме НКРЕКП своїми діями, рішеннями а подекуди - бездіяльністю спричинила ситуацію, за якої кризовий стан галузі лише поглибився. Сьогодні НКРЕКП не може забезпечити професійне управління галуззю, надає преференції окремим гравцям ринку електричної енергії, практикує порушення законодавства, а його керівництво замішано в корупційних скандалах.

Одним з наслідків цього стало доведення до банкрутства державних підприємств «Гарантований покупець», НЕК «Укренерго», а також виробників електроенергії з альтернативних джерел за «зеленим» тарифом. Україна в 2008 році для збільшення частки зеленої енергії й зменшення шкідливих викидів впровадила стимулування виробників такої енергії через «зелений» тариф. Для залучення довгострокових інвестицій в цей сектор, держава гарантувала виробникам виплати в повному обсязі за «зеленим» тарифом, який встановлює НКРЕКП. Це дало свої результати - за 12 років частка «зеленої» енергії в енергобалансі країни виросла з менш ніж 1 до 8%.

Однак, починаючи з грудня 2019 року, на енергоринку виникла криза неплатежів: тариф на передачу «Укренерго», який є «бюджетоутворюючим» для розрахунків з «зеленою» генерацією, встановлюється Регулятором завжди на недостатньому рівні для покриття всіх затрат. Така тарифна та цінова політика Регулятора призводить до банкрутства важливих для функціонування ринку державних компаній – «Гарантованый покупець» і «Укренерго». Фактично—відбувається перехресне субсидіювання одних виробників електроенергії за рахунок інших.

Результатом стало те, що у першому півріччі 2020 року НЕК «Укренерго» отримав чистий збиток у розмірі 18 млрд. грн. Для порівняння, за аналогічний період 2019 року його прибуток склав 1,77 млрд. грн. Міністерство фінансів прогнозує чистий збиток НЕК «Укренерго» за результатами повного 2020 року в розмірі 15 млрд. Така ситуація спричиняє ланцюгову реакцію на енергоринку: заборгованість НЕК «Укренерго» перед ДП «Гарантований покупець» становить 22,4 млрд., а ДП «Гарантований покупець» перед виробниками за «зеленим» тарифом – 24,8 млрд.

Крім того, Регулятор надає преференції так званим «зеленим» металургам. Не зважаючи на доведення до банкрутства державних компаній та кризу платежів за «зеленим» тарифом, має місце надання конкретних преференцій деяким сталеплавним підприємствам — так званим «зеленим» металургам: «АзовЕлектросталь», «Дніпропрєсталь», «Дніпросталь», «Електросталь».

Ці підприємства звільнені від сплати тієї частини тарифу на передачу НЕК «Укренерго», яка передбачена для оплати виробникам за «зеленим» тарифом – тобто «зелені» металурги не сплачують кошти за «зелену» електроенергію, хоча закуповують її на ринку електричної енергії.

При цьому НКРЕКП закриває очі на таку вибірковість – натомість, в якості обґрунтування заниженого тарифу пропонує НЕК «Укренерго» компенсувати дефіцит коштів на оплату «зеленої» електроенергії за рахунок кредитів і випуску облігацій державної позики. А це означає, або за рахунок НЕК «Укренерго», або державного бюджету.

Виходить, що енергетики повинні втрачати кошти за вироблену «зелену енергію» через надання НКРЕКП преференцій для окремих енергоеємних підприємств, не зважаючи на хибність такого підходу в цілому та критичний стан розрахунків у галузі.

Таким чином Регулятор не тільки знехтував вимогою Закону України «Про ринок електричної енергії» щодо «забезпечення відсутності перехресного субсидіювання між різними категоріями споживачів», але й своїми діями збільшив обсяги кроссубсидіювання.

НКРЕКП безпідставно переглядає «прайс-кепи» на балансуючому ринку. З початку запуску нового ринку електричної енергії на балансуючому ринку діють «прайс-кепи» - цінові обмеження на загрузку та розгрузку для генерації. На початку реформ, такі прайс-кепи були встановлені на рівні 85% від встановленого обмеження максимальної ціни на ринку «на добу наперед» (РДН) на розгрузку та 115% від встановленого обмеження максимальної ціни на РДН на загрузку.

У серпні 2019, Регулятор прийняв рішення переглянути «прайс-кепи» на балансуючому ринку в частині встановлення граничної ціни на розгрузку на рівні 70% від обмеження максимальної ціни на РДН та 115% від обмеження максимальної ціни на РДН – на загрузку. При цьому, в опублікованих НКРЕКП матеріалах для публічного обговорення, відсутні економічні розрахунки та обґрунтування доцільності таких змін.

Це рішення призвело до того, що знову ж таки, окрім учасники ринку, а саме – трейдери, отримали преференції у вигляді можливості гарантовано купити електричну енергію на балансуючому ринку зі знижкою 30% до фактичної ціни на РДН замість закупки електроенергії на двосторонньому ринку, РДН та внутрішньодобовому ринку (ВДР). Це призвело до різкого зниження попиту на електроенергію на РДН, падіння та спотворення цін на РДН та до фактичних мільйонних збитків генерації.

Регулятор не проводить аудити на ринку електричної енергії, передбачені законом. Відповідно до Закону, НКРЕКП зобов'язана проводити обов'язковий аудит роботи сегментів ринку електричної енергії – ринку «на добу наперед», внутрішньодобового, балансуючого ринків, ринку допоміжних послуг – а також аудит розрахунків на цих ринках. НКРЕКП встановила правила роботи РДН і ВДР, відповідно до яких, аудит на цих сегментах ринку проводиться не рідше 1 разу на рік. Цими ж правилами вона

встановила обов'язковий аудит системи управління ринком – теж не рідше одного разу на рік.

Вже більше року діє новий ринок електричної енергії, і згідно з встановленими правилами, НКРЕКП вже мала б провести щонайменше один аудит усіх сегментів ринку, розрахунків на них, а також аудит системи управління ринком (ММС). На нашу думку вчасне проведення аудиту допомогло б виявити певні недоліки в роботі окремих сегментів ринку та налагодити більш ефективну роботу сегментів ринку, системи управління ринком, розрахунки на ринку.

Це лише декілька фактів, які ілюструють діяльність Регулятора, яка не сприяє вирішенню низки життєво важливих для енергетичного комплексу України проблем.

У зв'язку з цим Федерація роботодавців паливно-енергетичного комплексу України звертається до Вас, Володимире Олександровичу, з проханням звернути увагу на проблеми енергетичної галузі та доручити відповідним державним органам вжити рішучих заходів з подолання кризової ситуації, яка становить загрозу енергетичній безпеці країни.

Зважаючи на кризову ситуацію у галузі, просимо Вас:

- дати доручення щодо проведення незалежного аудиту роботи НКРЕКП, а також усіх сегментів ринку електричної енергії;

- розглянути питання щодо професійності регулювання галузі та незаангажованості прийняття рішень НКРЕКП;

- доручити НКРЕКП розробити пропозиції щодо невідкладного врегулювання боргів на ринку електроенергії;

- доручити правоохоронним органам провести перевірку причетності НКРЕКП до економічних збитків учасників ринку електричної енергії, зокрема, державних енергетичних компаній ДП НАЕК «Енергоатом», ДП «Гарантований покупець» та НЕК «Укренерго».

З повагою

Голова Федерації роботодавців
ПЕК України

А. Татаринов